

MARIA
HUHTA

KURITUS

1

RAKKAUS JA
VÄKIVALTA

KURITUS 1

Maria Huhta

KURITUS 1

RAKKAUS JA VÄKIVALTA

© 2026 Maria Huhta

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-89-1338-2

Elämää on eletävä eteenpäin, mutta sitä voi ymmärtää vain taaksepäin.

Søren Kierkegaard, tanskalainen teologi, filosofi ja kirjailija

Omistan tämän kertomuksen niille monille, jotka toteuttavat sukupolvelta toiselle siirtynyttä väkivallan kaavaa eivätkä pysty irtautumaan sen kierreestä. Sillä todellisuus voi olla kovempi ja julmempi kuin sepitetyt kertomukset, ja kaikkialle ulottuu sodan pitkä varjo.

LAPSUUDEN MUISTOT

Marjan elämästä tulee todella vaiheikas, vaikka lapsena sitä ei voi kuvitella. Hän on vilkas ja monisanainen, mutta sodan jälkeinen elämä sai hänet usein hiljenemään.

Äiti makaa sängyssä suuren tuvan perällä katsellen kuumeisilla tummilla silmillään. Muut aikuiset jäivät kuin pimentoon, kunnes myöhemmin saavat selviä piirteitä. Väkeä kulkee sisään ja ulos, pappa pöydän ääressä jakaa kansanhuollon kuponkeja, joilla voi ostaa kaikkea tarkkaan säännösteltyä. Aikuisilla oli jatkuva kiire ja kasvoilla tuska. Kaatuneet sotilaat on haudattu, mutta hautajaistunnelma jatkuu.

Veturin puhina kuuluu selvästi pihaan vaunujen liukuessa hitaasti ohi. Marja laskee niitä, satoja umpivaunuja ja kevyempiä avovaunuja, täynnä sotakorvaustavaroita rajan yli Neuvostoliittoon. Putoilee halkoja, lautoja ja paljon muuta, jota radanvarren asukkaat keräävät. Putoaa punahehkuisia kekäleitä, jotka sytyttivät radanvarren palamaan. Marja oppii sammuttamaan, juoksee puuskuttavan junan jäljessä hakaten tulta sammuksiin.

Kerran tuli karkaa riehumaan valtoimenaan, ja hän katsoo sitä lumoutuneena.

Kun hän talvella saa ensimmäiset suksensa, niin pakenee lumen viileään avaruuteen. Ottaa salaa rasian ja hiihtää venevajalle. Kerää kaarnaa ja kaislaa, kyyristyy sytyttämään nuotion. Lämmittää käsiään liekissä, joka lävistää nykyisyyden ja luo sillan tulevaisuuteen. Mieleen nousee kuohuva elämänpyörre pysähtyneen kyläelämän jälkeen. Siihen hän pääsee mukaan läheisessä kaupungissa.

Eeron elämään osuu rajuja tapahtumia. Hän on vähäpuheinen introvertti, joka muistaa kaiken kaksivuotiaasta lähtien, kun naapurin mies nosti hänet hiuksista ylös ja pelasti hukkumasta. Usein hän katkeroituneena lähti pois kotoa, metsään, jossa on paremmin. Korviin jäi soimaan isän ja äidin riitely, ja äiti selosti, mitä pahaa hän oli tehnyt. Oli saatava se pakollinen selkäsauna. Hän sulki mielensä ja päätti: joskus pääsen pakenemaan, joskus pääsen mukaan sotaan. Sitä ennen teen aikuisille kiusaa. Se alkaa näyttää lapselliselta.

TEOLLISUUSKAUPUNGISSA

1

Koulussa matematiikka on Marjan lempiaine. Häntä kiehtovat lukujen ja yhtälöiden salaisuudet. Kuitenkin jo ylioppilastutkinto on vaikea asia sotaorvolle, jolle on tarjolla vain ammattiopinnot. Mutta ei niin kaukana toimii Tampereen teknillinen opisto, jota pidetään maan parhaana. Siksi hän haluaa insinööriksi, ammattiin, jossa toimii vain vähän naisia.

Ennen opiskelua on harjoiteltava tehtaassa pari vuotta. Marja pääsee suureen trikootehtaaseen ja viihtyy hyvin. Kaupunki puistoineen ja rantoineen on vihreä saareke kahden suuren järven välissä. Niitä yhdistää joki, jossa kohiseva koski elävöittää kaupungin keskustan. Se on voimanlähde tehtaalle, joissa valmistuu kankaita, vaatteita ja kenkiä, taotaan metallia ja sulatetaan puuta selluksi, saadaan pahvia ja paperia. Kaiken aikaa rakennetaan enemmän asuntoja kaupunkiin muuttavalle ihmisjoukolla.

Työviikko on kuusipäiväinen. Lauantain lyhyemmän työpäivän jälkeen hän lähtee kotiin maalle. Muina iltoina kävelee hiljaisilla kaduilla katsellen näyteikkunoita tai kuljeskelee puistoissa. Kuohuvan kosken partaalla ihailee tiilenpunaisten rakennusten vahvaa rytmiä, tuntee teollisuuden sykkeen ihmisten virratessa aamulla työnsä ääreen ja vaistoa heidän elämänkaipuunsa työpäivän päätyttyä. Uupuneina he päätyvät joko kodikkaaseen puutaloon tai kerrostalon pieneen huoneistoon.

Joskus hän pyöriilee kaupungin laidalle, jossa mäntyjen keskellä kohoaa punagraniittinen näkötorni. Osta lipun tornin huipulle ja kapuaa sileiksi kuluneita sementtiportaita ylös näköalatasanteelle. Vankan betonikaiteen vierellä kuuntelee tuulen huminaa mäntyjen latvuksissa. Muutama auto hurahtaa alhaalla, kulkijat polulla ovat

muuttuneet pieniksi muurahaisiksi. Hän kiipeää tikkaita pitkin vielä ylemmäksi nauttien virkistävän tuulen puhaltaessa vastaan. Edessä aukeaa mahtava maisema järvineen ja saarineen. Hän on ylpeä kotikaupunkinsa maisemasta ja työssä kohtaamiensa ihmisten mutkattomasta ystävydestä.

Harjoitteluajan jälkeen vuonna 1961 hän pääsee opiskelemaan tekstiililinjalle kankuriksi. Opistossa on seitsemisensataa opiskelijaa ja vain muutama nainen. Hän on yksi nuorimmista ja tuntee olevansa edelläkävijä. Tekniikkaa opiskeleva nainen, joka saa luoda oman uransa. Hän on vapaa ja huoleton.

Ensimmäinen koulusyksy on täynnä teoriaopintoja: matematiikan ja fysiikan luentoja, tenttejä ja kokeita, jotka tuntuvat helpoilta. Vaikka hän opiskelee tosissaan, jää aikaa osallistua oppilaskunnan toimintaan. Kotitöitä ei tarvitse tehdä, sillä äiti muuttaa talven ajaksi kaupunkiin huolehtimaan taloudesta. Hän sairastaa vaikeaa nivelreumaa, mutta se ei estä sisukasta työntekoa.

Aika kuluu kuin siivillä. Kevätlukukausi on ehtinyt alkaa, kun hän viikonloppuna istuu ravintolassa luokkatovereitten kanssa. Mukana on muutama kemiaa opiskeleva mies rinnakkaisluokalta, heidän kanssaan on yhteisiä luentoja. Ilta kuluu, juomat maistuvat, he vaihtelevat istumapaikkoja ja keskustelunaiheita riittää. Aika kuluu aamutunneille asti, kunnes valomerkki ajaa eteisen vaatenaulakolle. Takkia pukiessaan Marja muistaa, että edessä on neljän kilometrin kävely asunnolle. Hän kääntyy ja kysyy takana olevilta: ”Kuka lähtee saattamaan, on mukava ilta kävellä?”

Yksi miehistä tulee vaistomaisesti lähemmäksi. Marja katsoo häntä silmiin, ja hän nyökkää. Hänen nimeään Marja ei muista mutta tarttuu kevyesti käsivarresta, ja he lähtevät ulos hämärään aamuyöhön. Maisemassa näkyy yhä selvemmin talven väistyminen kevään tieltä, maassa on jo aavistus mullan kätköstä nousevasta vihreydestä.

He kulkevat himmeiden lamppujen valaisemia kapeita katuja pitkin, ja Marja tarkkailee vierellä kulkevan miehen kapeita kasvoja, hiukan kreikkalaiselta vaikuttavaa profiilia ja otsalta taakse vetäytyneitä hiuksia. Vaistomaisesti hän panee merkille myös vaatteet: vanhanaikaiset, kuluneet ja löysinä riippuvat housut sekä harmaansinisen pikkutakin.

Miehen askel on joustava ja niin pitkä, että Marjan on vaikea sovittaa siihen omaansa. Hetken kuluttua tämä kääntyy häntä kohti. Suurissa ruskeissa silmissä on vakava, melkein synkkä katse. Se ei Marjaa pelota, vaan hän aloittaa keskustelun

miehen puolitakin kauluskäänteessä olevasta merkistä. Siinä ovat pienet hopeanhoh-
toiset siivet, joita hän osoittaa kysyen: ”Mikä merkki, en ole nähnyt tuollaista ennen?”

Mies vastaa lyhyesti ja tylyn tuntuisesti: ”Minulla on lentäjän lupakirja.”

Ei sitten keskustella, ajattelee Marja hiukan ärtyneenä mutta silti kiinnostuneena. Ehkä vierustoverista tulee puheliaampi ennen perillepääsyä, onhan matkaa vielä jäljellä hiekkaisena sivutienä, jonka reunoilla kohoavat pienet metsiköt. Hämärän tihetessä Marjan mieli muuttuu ja hän yrittää keksiä jutunaiheita. Vierustoveri on hiljainen ja varautunut. Keskustelu käynnistyy kangerrellen Marjan kysyessä: ”Mistä olet ko-
toisin?”

”Tuolta etelämmästä”, vastaa mies lyhyesti.

Marja miettii, että tämä on minua vanhempi, mutta miten monta vuotta? On turha kysellä, mutta pelkkä käveleminen tuntuu tylsältä. Jotain on keksittävä. Marja kuuntelee hänen hengitystään, aistii tunnelmaa tässä hämärässä, jossa maisemakin näyttää yksitoikkoiselta.

Eräässä tienmutkassa he vaistomaisesti lähenevät toisiaan ja hengittävät kiivaammin. Marja tuntee äkkiä oudon vahvaa vetovoimaa ja pysähtyy, kääntyy miehen puoleen ja varpailleen nousten suutelee häntä. Mies vastaa suudelman hiukan arasti ja hämmentyneen tuntuisesti mutta tarttuu samalla lujasti Marjan käteen. Käsi kädessä he jatkavat vaitonaista kulkua ohi omenapuutarhojen ja valkoisten omakotitalojen, kaikkien sodan jälkeen samalla kaavalla rakennettujen rintamamiestalojen. Eräässä niistä on Marjan vuokrahuone, ja talon luo ehdittyään he pysähtyvät hetkeksi vanhojen sementtiportaiden eteen. Marja katsoo miestä kysyvästi, keskittää katseeseen äkkiä heränneen kaipauksen ja hellyyden tarpeen. Se tehoaa, mies kumartuu suutelemaan. Marja painautuu häntä vasten, tuntee uuden tunteen heräävän mielessään ja jatkuvan hetken aikaa, kunnes hän äkisti irtautuu.

”Kello on jo paljon”, sanoo hän tuntien puhuvansa tyhjiä fraaseja. ”Huomenna on aikainen luento.”

Mies ei vastaa, nyökkää kevyesti sanoen ”hei” hiukan tukahtuneella äänellä. Hitaasti hän kääntyy kävelemään pois päin. Hiukan ihmeissään Marja menee sisälle.

Seuraavan aamun luennolla mies tulee heti Marjan viereen, ja he vaihtavat muu-
taman sanan. Tuntien päätyttyä mies kuin itsestään selvänä asiana lähtee saatta-
maan. Niin tapahtuu myös seuraavana iltana ja sitä seuraavana. Pian Marja huomaa

seurustelewansa hänen kanssaan. Unohtaa aikaisemmat harrastuksensa, ei enää kulje oppilasyhdistyksen tilaisuuksissa. Sen sijaan he kävelevät käsi kädessä pitkin kaupungin katuja ja läheisessä metsikössä. Suutelevat yhä useammin, ja pian syleilystä tulee jokaiseen päivään kuuluva odotettu hetki. Mies tuntuu Marjasta samalla kertaa sekä tutulta että vieraalta.

Eräänä päivänä oppitunnit jatkuvat myöhään iltaan, mutta silti mies lähtee saattamaan. Perille ehdittyään he suutelevat kevyesti, ja mies jää pihaan seisomaan. Marja ei kiinnitä siihen huomiota vaan kääntyy nopeasti, nousee portaat ylös ja menee sisälle toiseen kerrokseen. Hän on väsynyt päivän jälkeen mutta ei saa heti unta vaan alkaa lukea kesken jäänyttä romaania. Ei jaksa kantaa huolta seuraavaksi päiväksi annetuista tehtävistä, vaikka yleensä on tunnollinen opiskelija. Lopulta hän nukahtaa.

Aamulla hän havahtuu herätyskellon kiukkuseen pärinään ja kömpii ylös sängystä. Vielä unisena pukeutuu nopeasti, nappaa laukkunsa ja juoksee alas portaita. Ulko-ovella pysähtyy yllättyneenä ja jää tuijottamaan miestä, joka nuhruisesta olemuksestaan huolimatta seisoo virkeänä hänen edessään. Marja ojentaa kätensä ravistamaan roskea housunpuntista ja havuja puolitakista, kysyen: ”Miten olet tuon näköinen?”

”Minkä näköinen?”

”Kuin et olisi ollut sängyssä koko yönä. Oletko nukkunut ollenkaan?”

”Olenhan minä, ihan hyvin kuusen juurella. Ei kannattanut enää kävellä kämpille.”

Mies tuoksuu vahvasti sammaleelta, mullalta ja kuusenhavujen kirpeydeltä. Kuin metsänhaltija, ajattelee Marja ja suutelee häntä suulle välittämättä pihassa olevista ihmisistä. Mies irtautuu vaivautuneena mutta hetken kuluttua vetää Marjan lähelleen.

”Ajattelin sinua. Olet rakas”, sanoo hän hieman samealla äänellä.

Marja on hämmästynyt, sillä hän pystyy nukkumaan hyvin vain omassa sängyssäni ja siinäkin vain kevyesti, herää jokaiseen pieneenkin ääneen. Tuo mies huvittaa, mutta samalla Marja on kiinnostunut. Koskaan ennen hän ei ole tavannut ihmistä, joka ei näytä välittävän ulkonäöstään. Kulkee ikivanhoissa vaatteissa, vaikka pukeutuukin muodollisesti. Ilmeisesti omistaa vain yhden kellastuneen nailonpaidan, asiaankuuluvan solmion ja iänikuiselta vaikuttavan siniharmaan pikkutakin, jonka kauluskäännteessä ovat nuo kiinnostavat siivet. Marja alkaa tuntea vaistomaista halua hoivata tuota pitkää, aavistuksen verran kumaraa vartaloa, huolehtia hänen vaatteistaan ja vaihtaa kömpelöt kengät mukavampiin.

Päivät kuluvat, ja pian Marja on ylpeä ja iloinen kulkiessaan hänen kanssaan. Tuntuu kuin hän olisi opiston poikien yläpuolella: älykkäämpi ja salaperäisempi. Marja ei mieli ikäeroa, kun he kuitenkin ovat samalla vuosikurssilla. Yhteisten luentojen jälkeen he jatkavat kuljeskelua ja halailua. Vähitellen yhdessäolosta tulee kiihkeämpää: vähemmän sanoja mutta tiiviimpiä kosketuksia. Luennoilla kädet hakeutuvat yhteen kenenkään huomaamatta, ja aika tuntuu pitkältä odottaessa illan salaisia hetkiä. Koulutovereita huvittaa, sillä miesvaltaisessa oppilaitoksessa ei ole tällaista ennen nähty. Siitä he eivät piittaa, sillä heidän mielensä on täynnä uusia tunteita ja kuumaa halua ja sen loputtomuutta. Ensimmäisen kerran he rakastelevat miehen vuokrahuoneessaan salaisesti ja lyhyesti. Lausuvat kuitenkin hellästi toistensa nimiä Eero ja Marja, Marja ja Eero.

Marja haluaisi kuulla Eeron elämästä, josta hän ei tiedä mitään. Hän arastelee kysyä mutta utelee kuitenkin: ”Millaista teillä on kotona? Onko Sinulla sisaruksia?”

”On kaksi veljeä ja yksi sisko. Hän on vanhin, ja veli on seuraava. Asumme omakotitalossa syrjäisen kadun varrella.”

”Entä isovanhemmat?”

”Isoäiti on kuollut. Hän...”

Eero vaikenee oudosti, ilmeisesti ei halua kertoa. Marjan mieleen syntyy hatara kuva kuusihenkisestä perheestä, jossa elämä on aivan erilaista kuin hänen omassa lapsuudenkodissaan. Eero on keskimäinen kolmesta pojasta, ja ainoa sisar on lapsista vanhin. Mummukin on ollut kuvassa mukana ainakin jonkin aikaa. Muista sukulaisista Eero ei anna vihjettäkään, ei myöskään perheen taloudesta.

Yksi luokkatovereista on kotoisin samalta seudulta, ja hän kertoo Eeron isän olevan johtajana paikkakunnan teollisuuslaitoksessa. Silloin Marjan mieli muodostaa nopeasti kuvan hänen lapsuudestaan ja nuoruudestaan rikkaassa onnellisessa kulttuurikodissa. Äiti on ruoanlaitosta kiinnostunut ja pitää kodin hyvässä järjestyksessä. Varmaan hänellä on palvelija apunaan. Myös Eero vaikuttaa järjestelmälliseltä ja täsmälliseltä, mitä Marja ei voi sanoa itsestään. Kerran hän innostuu kertomaan lapsuudestaan vanhassa maalaistalossa rautatien varrella. Kuin huomaamatta kuvauksesta tulee idyllinen ja todellisuudesta poikkeava.

”Kotini on suuri maalaistalo, joka on sivelty punamullalla, ikkunat ja päätylaudat valkoisella. Talo on suuri, siinä on kaksi kuistia. Sisällä on suuri tupa ja kamareita.”

Hän jättää mainitsematta, että tilaa on niukasti suurperheelle, mutta jatkaa kertomusta: ”Kesällä odotan aina innokkaasti lämpimiä päiviä. Silloin saan muuttaa vinttikamariin, jossa nukun kapeassa puusängyssä. Katselen sängynpäädyn kullankeltaisia listoja, jotka leviävät kuin nousevan auringon säteet. Seinustalla on enon nikkaroima kirjahylly, pieni pöytä ja yksinkertainen pinnatuoli. Kapeissa ikkunoissa on pitsiverhot, joiden välistä aukeaa ovi parvekkeelle. Siellä hengitän luonnon tuoksua ja katselen järvenrantaan laskeutuvaa pihaa.”

Hän vaikenee, mutta kun Eero on aivan hiljaa ja tuntuu kuuntelevan, niin jatkaa: ”Peltomaisemaa hallitsee suuri tuuhea kuusi, ja taustalla päilyy vedenpinta. Keväällä omenapuut kukkivat valkoisena vaahtona, syksyllä marjapensaat ovat täynnä marjoja, jotka houkuttelevat rastaista. Niiden pesiä olen hävittänyt.”

Marja kertoo tuosta kaikesta jättäen pois ahdistuksen, joka sai hänet pakenemaan mahdollisimman kauas kodistaan. Sieltä puuttui ilo ja oli paljon kiellettyjä puheenaiheita. Miesten käymän sodan ja naisten tunteman ahdistuksen vaikutus tuntui salakavalana pelkona. Kun hän lopulta vaikenee, Eero lausuu spontaanisti muutaman sanan: ”Minäkin olen ollut järven rannalla kesämökillä. Se on minulle kaikkein paras paikka.”

Marja kysyy miksi mutta ei saa vastausta. Sen sijaan Eero sanoo äreällä äänellä: ”Linnunpesiä ei saa hävittää. Rastaatkin ovat hyödyllisiä, kun ne levittävät siemeniä.”

Vähitellen Marja tottuu Eeron vaitioloon ja hiljaisen introverttiin luonteeseen. Itse hän puhuu sitäkin enemmän. Seurustelu tuo opiskeluun lisämausteen, ja jokainen päivä on täynnä tapahtumia. Hän elää hetkessä, eikä heille ole olemassa menneisyyttä. On vain nykyhetki, eivätkä he kerro toisilleen taakse jääneistä elämänvaiheistaan.

Lukukauden loppu lähene. Tieto tulevasta erosta tekee heidän tunteistaan entistä kiihkeämpiä. Eräänä lauantaina Eero on lähdössä kesämökille ja pyytää Marjaa mukaansa.

”On niin helteinen viikonloppu”, sanoo hän. ”Isä ja äiti ovat siellä.”

Ensin Marja ilahtuu mutta alkaa pian jännittää Eeron vanhempien tapaamista. Hän haluaa pukeutua huolellisesti, sillä vaatteet ovat aina tuntuneet tärkeiltä. Hän kiertelee kaupoissa ja löytää päivän muodin mukaisen ruskeankirjavan kukkamekon. Se on kapea ja siinä on hillitty nelikulmainen kaula-aukko. Hän miettii jälleen uhmaavansa sinistä väriä, johon hänet aina lapsena puettiin, sillä se sopi vaalealle sinisilmäiselle tytölle. Lähdettyään kaupunkiin hän alkoi ostaa ruskeita ja punaisia, joskus mustia vaatteita. Tammikuun alennusmyynnistä oli löytynyt matalat kellanruskeat kengät,

jotka sopivat uuden mekon kanssa. Hän miettii myös, että ensivisiitille on vietävä kukkia, ja ostaa kimpun lempikukkiaan keltaisia ruusuja.

Matkapäivänä he tapaavat bussipysäkillä ja nousevat istumaan auton hiostaville muovipenkeille. Eeron vieressä olo tuntuu lämpimältä ja mukavalta, vaikka radanvarren asukkaana Marja onkin tottunut kulkemaan junalla.

Kaupunki jää taakse, tapansa mukaan Eero on vaiti. Marja alkaa katsella ohilipuvaa maisemaa, joka nopeasti muuttuu. Enää ei näy kerrostaloja, pian ei omakotitalojaakaan. Niiden tilalla on metsää ja peltoa sekä maalaistaloja, joiden asuinrakennukset, navetat, aitat ja riihet on koottu omaan pihapiiriinsä. Bussi jatkaa kulkuaan niiden ohi korkean harjun laelle ja laskeutuu sitten alemmaksi ylittäen kannaksen, jonka molemmilla puolilla lainehtii jäistä vapautunut järvenselkä. Ilma hohtaa, ja Marja on jo etukäteen iloinen nähdessään Eeron rakkaan kesäpaikan tämän kauneuden keskellä. Hän mainitsee siitä, mutta saa vain yksisanaisen vastauksen: ”Niin.”

Muutaman kymmenen kilometrin jälkeen bussi kääntyy kapealle soratielle ja hiljentää vauhtiaan. Hitaasti madellen se ylittää kapean puusillan, sen jälkeen toisen samanlaisen. Matkaan on kulunut ainakin tunti, ja Marja ikävystyy vierustoverin aina vain vaietessa. Lopulta Eero nousee ja painaa stop-nappia sanoen: ”Olemme melkein perillä. Jäämme pois tässä.”

He nousevat bussista, Marja katselee uteliaana ympärilleen. On aivan hiljaista, vain kauempaa metsiköstä kuuluu tiaisten tirsunta. He kävelevät pienen matkaa soraista maantietä pitkin ja kääntyvät siitä ruohottuneelle pikkutielle. Muutaman metrin jälkeen edessä on riukuaita. Eero avaa tottuneesti lonksuvan puuveräjän ja kääntyy samalla suutelemaan. Hän on rentoutunut ja hyväntuulinen, katselee maisemaa kuin hyväillen sitä. Innostuneena hän alkaa kertoa kesäpaikastaan.

”Isä osti tämän kolmekymmentäluvulla, silloin järvenrannat olivat arvottomia lehmälaitumia. Kesällä tulimme aina lomalle täyteen ahdetulla linja-autolla. Äidin ja isovanhempien kanssa olimme täällä koko kesän. Marjastimme, sienestimme, ja sain istua ongella vaikka koko yön. Syksyllä oli palattava kaupunkiin. Mustikoita oli puutynnyri täynnä, ja se sidottiin bussin katolle. Isän auton osto oli sitten suuri tapahtuma, sen jälkeen oli helppo mennä mökille.”

Hän vaikenee, he kulkevat verkalleen eteenpäin. Tie jatkuu pieneen metsikköön ja kaartaa jyrkän kallion vierelle. Jälleen on edessä puuveräjä. Marja hillitsee uteliaisuutensa ja kyselynhalunsa, tyytyen vain katselemaan ympärilleen. Edessä on järviaukea,

jonka rantoja peittää tummansinertävä metsä. Lahdenpohjukasta tie nousee ylös metsäistä rinnettä, jossa metsä harvenee, mutta mäntyjen suuret latvukset varjostavat vielä. Niiden välistä tulee näkyviin korkealle rakennettu keltainen huvila. Lähempänä erotuu karkea kiviperustus, jyrkkä katto ja vihreällä reunustetut pieniruutuiset ikkunat. Rakennuksen toisella reunalla on suuri parveke, toisella nousevat korkeat sementtiportaot kapealle ovelle. Alemmaksi rinteeseen raivatulla patiolla on leveä riippukeinu vihreine tyynyineen. Kauempana Marja huomaa suuren kuusen tumman siluetin. Näkymä on ihastuttava: auringonsäteet tunkeutuvat tiheiden männynoksien välistä ja vihreät neulaset sävyttävät koko maiseman. Järvenselältä puhaltaa virkistävä tuuli.

”Täällä on todella kaunista”, sanoo Marja vilpittömästi.

Eero nyökkää kevyesti, menee edellä sammaloituneille kiviportaille ja avaa kapean oven. Marja seuraa hänen jäljessään pieneen eteiseen, josta johtaa ovi keittiöön. Siellä ikkunan edessä on vahakankaalla peitetty pöytä ja sivuseinällä suuri vanha kaasuliesi. Toisella seinällä on peltilevyllä varustettu tiskipöytä, jonka yläpuolelle rakennettuja hyllyjä peittää kauhtunut harmaa verho. Kaikkialla on puhdasta ja tyhjältä vaikuttavaa. Marja pysähtyy katselemaan, mutta Eero kääntyy ja lähtee nopeasti takaisin ulos. Hämällään Marja jää seisomaan ruusukimppunsa kanssa. Hän kuulee askeleita tuvasta, jonne ovi on avoinna, ja odottaa näkevänsä tyylikkäästi vanhentuneen hienon rouvan. Sellaiseksi hän on kuvitellut Eeron äidin, mutta nyt saapuukin roteva ruskeaverinen nainen yllään kauhtunut siniruutuinen kesäleninki. Tämän kasvoilla on hämmästynyt ilme, jonka merkitystä Marja ei pysty tulkitsemaan. Hän painaa katseensa alas ja odottaa. Nainen seisoo paikallaan linttaan astutut kangaskengät jaloissaan, ja aika kuluu. Lopulta Marja ryhdistäytyy, tervehtii ja ojentaa ruusukimppua. Naisen kasvoille kohoa yhä yllättyneempi ilme, hän ottaa kimpun käteensä ja jäi sanattomana seisomaan. Piinallisen hetken jälkeen hän väistyy ovelta taaemmaksi keittiöön.

Marja kävelee hitaasti hänen ohitseensa tuvan puolelle, jossa leveiden punaruskeiden seinähirsien keskellä vallitsee rauhallinen hämärä. Niukka valo siivilöityy pieniruutuisista ikkunoista. Seinustalla on perinteinen pirtinpöytä penkkeineen ja takanurkassa keinutuoli, jossa istuu tanakka harmaantunut mies. Hänen ihonsa on kalpean ruskehtava ja hiukset ohuet, mutta ryhti ilmentää tarmoa ja käskyvaltaa. Hän lukitsee jalkansa lattiaan ja istuen hetken hiljaa katsoo Marjaa hämmästyneen näköisenä. Tämä tarkkailee häntä vaieten ja ajattelee: Eeron piirteet vanhentuneina.

Keittiössä vallinnut outo tunnelma jatkuu edelleen, kunnes keinutuolissa istuva aivan kuin ravistaa yltään hämmästyneen ilmeen ja aloittaa keskustelun kysyen: ”Siinä olet Eeron koulutoveri. Mitä itse asiassa opiskelet?”

Marja vastaa heti alkaen selostaa opiskeluaan. Keskustelu lähtee käyntiin ja tuntuu helpolta. Hän uskoo tulevansa hyvin toimeen tuon miehen kanssa, joka ensin vaikutti jäykältä ja liian aikaisin vanhentuneelta. Tämä puhuu hitaan harkitusti, on etäinen, muttei silti vaikuta kylmältä. Kateellisena Marja ajattelee: Eero on onnekas. Kunpa minullakin olisi ollut isä, tuollainen rauhallinen ja turvallisen tuntuinen mies, johon olisi voinut turvautua elämän kaikissa vaiheissa!

Jonkin ajan kuluttua Eeron äiti tulee tupaan ja alkaa kattaa pöytää. Eerokin saapuu, ja Marja kysyy, missä hän on ollut.

”Kiertelin vain rannassa”, vastaa Eero ja vaikenee. Hän aivan kuin välttelee katso-
masta vanhempiaan. Kaikki istuutuvat pöydän ympärille, ja Eeron äiti sanoo kuin pahoitellen: ”Olisin laittanut jotakin enemmän, mutta kun en tiennyt.”

Hämällään Marja kysyy: ”Ei kai tuloni tänne ollut yllätys?”

”Ei, mutta...”

Kukaan ei selitä, ja Marja katsoo parhaaksi vaieta. Tilanteessa on jotain, mitä hän ei ymmärrä. Yksinkertainen ruoka on kuitenkin hyvin maukasta. Aterian jälkeen hän lähtee Eeron kanssa ulos ja heti portailla kysyy: ”Mitä olet minusta kertonut vanhem-
millesi? Tässä on jotakin outoa.”

”Sanoin vain, että tuon yhden koulutoverin. He kai sitten ajattelivat ilman muuta, että pojan. En ole tuonut tyttöjä kotiin, eivät veljetkään. Ja oppilaitoksessahan on vain vähän naisia.”

”Hyvänen aika, sitten minä ymmärrän”, sanoo Marja katsoen Eeroa uusin silmin. Tämä selittää paljon hänen menneisyyttään, ehkä vaitiolonkin. Mutta tämän luonnon keskellä hän näyttää muuttuvan kuin eri ihmiseksi. On rennompaa ja leppoisaampi, vaikka ei vielä kukaan puhelias. Vaikeneminen ei kuitenkaan enää vaikuta tahalliseksi, näyttää vain olevan osa hänen hiljaista ja sulkeutunutta luonnettaan.

Seuraavana viikonloppuna he menevät jälleen käymään mökillä, kuten Eero sanoo, vaikka Marjan mielestä se on huvila. Mutta nyt hän tietää, miten toimia: unohtaa kukkakimput ja pukeutuu mukaviin ulkoiluvaatteisiin. Päivä alkaa luontevasti au-
tellessa Eeron äitiä kotiaskeleissa. Kun keittiössä ei enää ole tekemistä, hän kävelee

Vauhdikas romaani kuvaa elämää, johon sotavuodet ovat vielä painaneet leimansa.

Marja ja Eero opiskelevat tekniikkaa, rakastuvat kiihkeästi ja saavat kaksi lasta. Perinteisessä oppilaitoksessa se on silloin ennenkuulumatonta, mutta Marja taistelee itselleen päästötodistuksen.

Kun Marjan entisyys selviää Eerolle, alkavat yölliset keskustelut ja väkivalta. Myös Eeron vaikea lapsuus painostaa nelilapsisen perheen työntäyteistä elämää. Helpotusta tuovat matkat Jäämeren rannalle.

Edellisen sukupolven menehdyttyä paljastuu osa Eeron synkstä menneisyydestä ja lapsen mieltä järkyttänyt sotakokemus. Tapahtumat jatkuvat, mutta kaikki salaisuudet selviävät vasta tekijän seuraavassa kirjassa *Kuritus 2*.

BoD

9 789528 913382